

Stenungsunds Arbetarekommun

Valanalys - rapport om valet 2018 i Stenungsund.

Ett val med flera olika resultat.

Förord.

Efter valet 2018 beslutade Stenungsunds Arbetarekommun (AK) att tillsätta en Valanalysgrupp.

Uppdraget innebar att en analys av valresultaten skulle ske, och en värdering av partiets olika insatser också skulle ske.

Valanalysgruppen har haft följande sammansättning: Christer Ahlen (sammankallande) Ida Melin, Janne Rudén, Lars-Ebbe Pettersson och Ritva Stubelius.

Gruppen har haft sex sammanträden. Dessutom har en särskild genomgång ägt rum av olika material- och trycksaker inför och under valrörelsen.

Istället för att i denna rapport redovisa alla valresultat, har vi upprättat en förteckning över dem och allt annat material som är relevant i detta sammanhang. Detta återfinns i en särskild pärm om valet 2018. Denna ställs till styrelsens förfogande.

Ett undantag sker för (s) långsiktiga utvecklingstrender i kommunal och riksdagsvalen i valdistrikten. Sammanställningar över dem bifogas rapporten. Beträffande utvecklingen för valresultat i regionvalet följer de samma mönster som i de två andra valen.

Valanalysgruppen har bedömt det som önskvärt att också belysa utvecklingen och vissa förhållanden som utmärker även andra partier än (s). Det gäller i särskilt hög grad Moderaterna och Sverigedemokraterna men även det nya partiet; Stenungsundspartiet.

Under valrörelsen polisanmälde en av partiets kandidater en persons uppträdande som bedömdes som hotfullt. En incident avsåg ett icke önskvärt inlägg på sociala medier om ett annat parti. I övrigt bedöms valrörelsen i Stenungsund har ägt rum på ett juste sätt.

Tre avsnitt i rapporten handlar om valarbetet (sid 15-22). Respektive avsnitt avslutas med förslag till uppdrag för Arbetarekommunens styrelse att pröva inför kommande val. Detta måste - enligt gruppens uppfattning - ske mycket tidigt före valet 2022, och kan innebära att senast ett år före valet bör valorganisation m.m. prövas. Gruppen konstaterar också att väldigt mycket av förslag/rekommendationer i valanalysen av 2014 års val har lika stor aktualitet idag som då.

Det är valanalysgruppens förhoppning att denna rapport kan bilda underlag för fortsatta diskussioner om val av strategier, politisk profilering m.m. med sikte på valet 2022.

Rapporten avslutas med en sammanfattning i fem huvudpunkter.

För den som vill uppnå ett bättre valresultat då för (s) saknas det inte uppgifter.

Bilagor:

Utvecklingstendenser för (s) i kommunal- och riksdagsvalen i valdistrikten sedan 2002 (Bilaga 1 respektive 2).

Innehållsförteckning:

Vi har ett resultat

a) Tillit till demokratin	4	
b) Tydliga geografiska gränser i politiken		4
c) Rödgrönt läckage.	5	
d) Borgerlig dominans bland väljarna.	5	
e) Fem partier når 5000 röster.	5	
f) Ännu en röst.	6	

Utmanare och vågmästare.

a) Fortsatt växtpotential för SD eller ...?		7
b) Protest, missnöje, utanförskap eller ...?		8
c) Stödihjul åt Moderaterna.	8	

Sargade Moderater.

a) Halverade efter två val.	9	
b) Trefaldiga smällar ett år före valet.		9
c) Moderaterna tappar i redan starka fästena.	10	

Störst förlorade mest - vann ändå.

a) Förlustval.	10	
b) Största parti.	11	
c) Röstsplittring.	11	
d) Tre valdistrikt.	12	
e) Det gick åt fel håll.	12	
f) Allvarliga trender.	13	
g) Bäst i klassen.	13	
h) Ett annat perspektiv.		14
i) Ett räkneexempel.	14	
j) Minoritet styr ett större fullmäktige.		14

Mobilisering för valseger

a) En obesvarad fråga.	15	
b) Norsk inspiration.	15	
c) Några reflexioner.	16	
d) Överinformerade.	16	
e) Att göra - fem huvudpunkter.	17	

Agitation för partiet.

a) Många ansikten.	17	
b) Många budskap.	17	
c) Om att nå väljarna.	18	
d) Omöjligt att värdera.		19
e) Dominera lokaldebatten.	19	
f) Fem uppgifter att pröva.	20	

Kontakt med väljare.

a) Samtal vid dörren.	20	
b) Telefonsamtal istället för ...?	21	
c) Träffpunkten - valstugan.	21	
d) Valrörelse med färg.	21	
e) Våga fråga.	22	
f) Fem slutsatser.	22	

Sammanfattning.

23

Vi har ett resultat.

Tillit till demokratin.

17 393 giltiga röster fördelade sig i kommunalvalet på nio partier. FI och övriga partier fick tillsammans 117 röster.

Valdeltagande fortsatte att öka, och uppgick till nästan 88 % i kommunalvalet. Det blev drygt 1000 fler väljare som utnyttjade sin rösträtt i kommunalvalet, vilket motsvarar 1,5%-enheter mer än i valet 2014.

Ett sådant högt valdeltagande i kommunalval har Stenungsund inte uppvisat tidigare. Det tillhör också ett av de högsta i landet.

I riksdagsvalet röstade nästan 90% av väjarna, och motsvarande andel uppgick i regionvalet till 87,1 %.

Expansionen i kommunen medförde också att antalet röstberättigade ökade med 849 väljare och passerade därmed 20 000-gränsen.

Väljarna anser uppenbarligen det vara viktigt att delta i val. Detta framstår som ett demokratiskt styrkebälte.

Valdeltagandet varierar dock mellan valdistrikten. Det är emellertid bara Hasselbacken som avviker på ett mycket tydligt sätt: drygt 70 % röstade i kommunalvalet. Lite högre i de två andra valen.

Högst valdeltagande uppvisar valdistrikt i Ödsmål (Näs) och Stora Höga (Getskär-Valeberget) med 92 % valdeltagande.

Valdeltagandet har ökat tydligt i följande sju valdistrikt: Anrås (Stora Höga), Doteröd, Källsby (Jörlanda) Näs (Ödsmål), Strandnorum, Spekeröd och Svenshögen-Ucklum.

Tydliga geografiska gränser i politiken.

Den politiska kartan är även i Stenungsund ”omritad”, och följer i huvudsak tre mönster.

I centrala Stenungsund behåller (s) rollen som största parti, och valdistrikten representerar tillsammans en väldigt tydlig (s)-profil. Bilden av en stark position i centrala Stenungsund förstärks av det faktum att 47 % av partiets väljare har sin hemvist i berörda valdistrikt. 2014 vara motsvarande andel 52%.

Östra delen av kommunen (i de tre valdistrikten Svenshögen-Ucklum, Spekeröd och Gilltorp) utmärks av att i dessa har SD sina största framgångar och uppnår sina bästa valresultat. M, SD och (s) är i kommunalvalet nästan jämnstora i två av dem (ca 20% var för sig) medan SD är största parti i Gilltorp (24,6%). I Riksdagsvalet är SD ”outstanding” - största parti i den här delen av kommunen.

Moderaternas, och därmed de politiskt blåfärgade delarna, återfinns i den södra/sydvästra delen av kommunen. I valdistrikten längs med rv 160 - söder om centralorten - är detta mycket framträdande. Även Hallerna och valdistriktet Näs (Ödsmål) är också starkt blåfärgade. Tillbakagången för M i flera av de här valdistrikten förändrar inte den här kartbilden.

Det torde stå utom allt tvivel att ”socioekonomiska faktorer” förklarar den här politiska kartbilden över Stenungsund. Den har förstärkts ännu mer och har blivit ännu tydligare under de tre senaste valen.

Rödgrönt läckage.

I valet utkristalliserades tre stora partier, M, S och SD, och detta förhållande gällde också efter valet 2014 med en avgörande skillnad: SD har växt ännu mer medan de två traditionellt stora partierna förlorade tillsammans nästan mer än 900 röster eller en tillbakagång motsvarande nästan 9 %-enheter i kommunalvalet i Stenungsund.

Övriga partier varierar mellan sig i antal röster och andelar av dem. Det sker emellertid inte på något avgörande sätt utan det handlar om några hundra fler eller mindre röster kring 1000 rösterssträcket. Spännvidden uppgår dock till 4 - 7 % av röster för dessa partier.

Förskjutningar sker inom de traditionella blocken.

I det rödgröna blocket växer VP med knappt en procentenhet medan Mp förlorar nästa 3. (S)-tappar stort (-4,7 %-enheter) varav merparten sker till antingen det borgerliga blocket, ST eller SD i valdistrikten. Det här blocket har m.a.o. ett stort "läckage".

Borgerliga dominans bland väljarna.

Bland de borgerliga partierna uppvisar Center och KD framgångar i kommunalvalet. Kds valresultat varierar med partiets valresultat i Riksdagsval. KD uppnår sina bästa valresultat i Jörlanda.

Ett långsiktigt perspektiv tilldrar sig också ett intresse då det speglar förskjutningarna mellan de borgerliga partierna.

Centern och Folkpartiet/Liberalerna har sin "storhetstid" bakom sig. Moderaterna är det parti som har haft störst växtkraft sedan kommunen bildades. Den "glorian" föll i det senaste valet.

De fyra borgerliga partierna har under lång tid kretsat kring 50 % av rösterna i kommunalvalen. I valet 2018 erhöll de dock "bara" 47,6 % av rösterna till följd av Moderaternas tillbakagång.

Trots en tydlig borgerlig dominans i hos väljarna i Stenungsund så har de borgerliga partierna bara under sju år kunna bilda ett gemensamt styre i kommunen i modern tid. Alliansbygget nationellt lade grunden för ett maktskifte i Stenungsund i valet 2006.

Centern bröt då ett långvarigt "äktenskap" med (S). Det skedde på ett medlemsmöte i Spekeröds bygdegård. De två partierna bildade sedan länge en "axel" kring utvecklingen i Stenungsund, och den byggde på ett förtroendefullt samarbete.

Fem partier uppnår 5000 röster.

I förhållande till valresultatet (6,85) i kommunen uppnår Centern bättre resultat i den östra delen av kommunen, Ödsmål och Jörlanda.

Liberalerna avviker positivt i förhållande till sitt valresultat på kommunnivå (7,2%) i Stora Höga, Hallerna och Strandnorum, dvs. i starka valdistrikt för Moderaterna och ST-partiet, och i Stenungundgestrand. I vissa valdistrikt i andra delar av centrala Stenungsund uppnår partiet också relativt bra resultat (Ekbacken, Kyrkenorum och Doterödsvägen).

För andra "mindre partier" är det inget valdistrikt som är särskilt utmärkande i förhållande till deras genomsnitt med möjligen undantag för VP som överträffar sitt valresultat i Hasselbacken (6,7%), Svenshögen-Ucklum (7,2) och Spekeröd (6).

Miljöpartiets uppvisar tillbakagångar i alla valdistrikt.

Tillsammans representerar de här fem partierna 4970 röster eller 28,7 procent av rösterna i kommunalvalet 2018.

För (s) blir den här utvecklingen betydelsefull i en tid då inget av de traditionella blocken längre förmår uppnå en egen majoritet. Alliansen har samtidigt överlevt sig själv, och blockpolitiken upphört.

ST har efter valet gjort sitt val av samarbetsparter. (s) huvudmotståndare var och är alltjämt Moderaterna och SD, som - trots ett nytt minoritetsstyre - intar en vågmästarroll i kommunfullmäktige.

Ännu en politisk röst.

Upplösningen inom Moderaterna under förra mandatperioden gav upphov till ett nytt lokalt parti i Stenungsund. Det medförde naturligtvis en ökad "konkurrens" om väljarna, och frågorna var flera om vad det här skulle betyda i valet för dels ST-partiet självt dels valresultat i stort och dithörande politiska konsekvenser.

Partiet bildades av "avhoppade" moderater, som under våren 2017 revolterade mot sitt parti. De utgör kärnan i partiet. Det har breddat sin väljarbas.

Ett slags ideologiskt oberoende påstås vara deras värdegrund. ST ska politiskt arbeta för det bästa för Stenungsund. Deras programförklaring/valmanifest - To do-lista - är också väldigt allmänt formulerat, och "kliniskt rent" från någon/några profilfrågor eller utmaningar.

Otvetydigt framstår ST ändå som en ny och mer oberoende politisk kraft i motsättning till traditionell blockpolitik, som ur det här perspektivet framstår som ett "spel", tjäbbel" eller oförmåga till samarbete för Stenungsunds bästa.

På det här sättet påminner ST som den roll SD anser sig inta i politiken i allmänhet: en icke blockpolitisk röst i kommunen som hävdar folkets intressen. Realpolitiskt har emellertid ST valt att ingå i en överenskommelse med fyra andra partier, och är efter valet en del i den styrande minoriteten i Stenungsund.

ST:s "rötter" visar sig väldigt tydligt i valresultatet. Det är i valdistrikt som moderaterna sjunker mest som ST har sina största framgångar.

Ett tydligt samband föreligger och följaktligen uppnår ST sina bästa valresultat i Hallerna-Strandkärr (8,2%), och Stenungstrand (7,7%). I fem andra fem andra valdistrikt uppnår ST ett bättre valresultat än genomsnittet.

I ett par starka (s)-valdistrikt (Brudhammar och Doteröd) har ST haft tydliga framgångar medan SD i dessa befäster sina positioner och framstår som etablerade i dessa.

Sitt sämsta valresultat gör ST-partiet i Jörlandas två valdistrikt.

Drygt 900 röster fick partiet, vilket motsvarar 5,3 %. Antalet mandat blev 3.

Utmanare och vågmästare.

Fortsatt växtpotential för SD eller ...?

Succesivt har SD vuxit sedan valet 2006, och är efter valet 2018 det tredje största partiet i alla tre valen i Stenungsund. Även i region- och riksdagsvalen i valkretsen, och i riket går detta mönster igen.

SD levde i valrörelsen slutskede i ett "lyckorus" i opinionsmätningarna, och tron på att bli antingen största eller i alla fall näst största parti riksdagsvalet var i allra högsta grad levande. Valresultatet gav kanske en bitter mersmak trots framgången.

Röstsplittringen till förmån för riksdagsvalet är uppenbar, och uppgår till 1000 röster. Det betyder att SD har en potential att växa ännu mer i kommunalvalet 2022.

Nu är valresultaten inte linjära eller givna på förhand. För den skull går det inte att förneka realiteter, partiets framgångar i olika valdistrikt /väljargrupper och/eller att en politisk konsekvens har blivit vågmästarrollen.

Röstandelen varierar för SD i riksdagsvalet mellan 25 - 30 % i deras bästa i valdistrikt. Det här återspeglar sig också i kommunalvalet fast på en lägre nivå (15-20 %) ifråga om SD:s fem bästa valresultat valdistrikten.

I riksdagsvalet i Stenungsund är SD största parti i fyra valdistrikt, och de återfinns i de östra delarna av kommunen. Hasselbacken tillhör också ett av SD fem starkaste valresultat i alla tre valen.

SD blev även största parti i ett valdistrikt i kommunalvalet: Gilltorp (östra Jörlanda), och hade i detta valdistrikt en framgång med nästan 9 %-enheter. I Spekeröd (Smundstorp) var det bara 3 röster som skilde (s) från SD.

I två valdistrikt är det mycket jämnt mellan de tre största partierna (omkring 20 procent): Spekeröd, Svenshögen-Ucklum.

Att framgångarna för SD är väldigt stora och tydliga i östra delen av kommunen blev känt redan i 2014 års val. I tre valdistrikt i centrala Stenungsund är framgångarna för SD 2018 även större än genomsnittet (4%-enheter) för kommunvalet: Ekbacken, Hasselbacken och Stenungstrand.

I Hasselbacken rådet det ingen tvekan. SD har "tagit" röster från (s) och det ger dem en väldigt tydlig position i valdistriktet. I andra valdistrikt är detta samband inte lika klart och entydigt.

Sannolikheten är emellertid stor att så också är fallet i delar valdistrikt Brudhammar (Koppers- och Bergsvägarna) i vilket (s) tillbakagång är mycket tydlig och där socioekonomiska faktorer kan ha spelat en stor roll.

Istället för att (s) ska vara en röst för icke välbärgade människor så är SD på väg att växa i den rollen mer och mer. Deras väljarbas är människor med relativt kort utbildning, lägre inkomster, svagare ställning på arbetsmarknaden etc.,

Det finns även ett utbrett missnöje med "etablissemangen".

I valdistrikt Stenungstrand påverkas valresultatet av att antalet väljare ökat och att SD har fördubblats sina röster från 101 till 205. I klartext betyder det att SD ställning stärks ännu mer i ett valdistrikt där nästan hälften av de röstberättigade är pensionärer. Bland dessa har SD också mer generellt stärkt sin ställning.

Protest, missnöje, utanförskap eller ...?

I väljarflöden visar analyser dels att centrum-periferi dels socio-ekonomiska förhållanden är faktorer som spelar en avgörande roll för SD valresultat. Ibland sammanfaller båda

dimensionerna. Det senare betyder att SD:s väljarbas domineras av människor med relativt kortare utbildning, inkomst m.m. I klartext handlar det om samma väljargrupper som (S) har sin starka ställning.

Ett illustrativt faktum är också att enligt VALU röstade 24 % av LO-medlemmar på SD. För TCO och SACO-medlemmar var motsvarande andelar 13 respektive 9 procent. Vid valet 2006 och 2010 var det Moderaterna som var det näst största partiet bland LO-medlemmarna.

En hypotes är att Moderaternas tillbakagång i 2018 års till stor del sker till förmån för SD i framför allt riksdagsvalet. En förklaring är att tidigare Moderatväljare ur "arbetarleden", som tidigare röstade å (s), än en gång har bytt parti. Sådana väljarströmmar ger också en förklaring till SD:s väljarbas. Den centrala valanalysen och valforskningsprogrammet vid Göteborgs Universitet analyserar de här och andra samband och väljarströmmar mycket ingående.

Ur de här synpunkterna blir utmaningarna och frågeställningarna för (s) uppenbara då det i väldigt hög och framför allt växande grad handlar om väljare som befinner sig längre och längst ned på klasstrappan, och ser SD mer och mer som sin politiska röst.

Stödhyjul åt högerpolitik.

Det torde också vara uppenbart att SD:s politiska tyngdpunkter och budskap fick ett genomslag i 2018 års valrörelse, och därmed valresultat.

Hela Europa blev "offer" för omständigheter hösten 2015, som ingen ens vågade tänka högt om. Ändå var kunskaperna om orsakerna till nya flyktingströmmar väl kända. Detta gav upphov till en mycket restriktiv migrationspolitisk i linje med SD:s politik, och stärkte deras värdegrund.

SD främlingsfientliga attribut fick direkt ny näring. Myter frodades också om människor med utländsk bakgrund. Ett förrädisk spel om trygghet/otrygghet ingick också i deras retoriska vapenarsenal för att "stoppa invandringen". Att ställa grupper av människor mot varandra ingick också som en "brun tråd" i deras agitation.

I kombination med ett allmänt växande missnöje med förhållandena i samhället framställde sig SD också som en politisk kraft för ordning också reda. I fokus stod åtgärder mot dödsjutningar i kriminella gäng, våld överhuvudtaget och ekonomisk brottslighet.

De här allvarliga inslagen i samhället, och deras mediala uppmärksamhet, gav SD en fördel i opinionsbildningen då de tog hand om problemformuleringarna. Även om avarterna har varit väldigt få i Stenungsund, om ens några, så har det mediala genomslaget även påverkat väljare i kommunen.

Erfarenheterna visar också att SD är ett "stödhyjul" åt Moderaterna och KD, och tidigare åt Alliansen.

Den sakpolitiska granskningen av SD under valrörelsen slutskede hade uppenbarligen avsedda effekter. Då avslöjades också SD:s strategi att i budskap och valagitation förmå "arbetarväjare" att överge (s).

Partiledarens betydelse är också mycket stor för SD i riksdagsvalet med "spinn-off-effekter" på region- och kommunalvalen. Oavsett vilken betydelse detta har för SD är det uppenbart att så är fallet för även flera mindre partier. "Medieexponeringen" avgör deras med- eller motvind i en valrörelse.

Ett huvudspår i agitationen mot SD har vidare varit partiets historiska rötter. Denna strategi har inte över tid varit varken strategiskt eller taktiskt framgångsrik. Och av nästan 3400 SD-väljare i riksdagsvalet i Stenungsund är knappast alla nazister !

Sargade Moderater

Nästan halverade efter två val.

”De nya Moderaterna” hade stora framgångar under 00-talet andra hälft. Nu är detta kapitel i modern svensk politik passé.

Alliansbygget på nationell nivå fick följdverkningar i kommuner och landsting/regioner. Strategin var att bryta in i (s)-väljarbas - vanliga löntagare och medlemmar och i LO och TCO.

2010 nåddes kulmen på denna framgångssaga. I Stenungsund återspeglades detta i ett enkelt faktum: 36 % uppnådde partiet i riksdagsvalet 2010 i Stenungsund. Sedan dess har det gått utför i de två efterföljande valen.

Jämfört med 2010 har Moderaterna förlorat nästan hälften av sina väljare i Stenungsund i 2018 års riksdagsval. (36% - 19%). Redan 2014 blev tillbakagången ett faktum. En sådan här utveckling lokalt saknar motstycke dels i Stenungsund dels i jämförelse med andra partier.

Tillbakagången gäller också i de två andra valen fast det har inte blivit lika dramatiskt.

Trefaldiga smällar ett år före valet.

Utbrytningen från Moderaterna våren 2017 gav upphov till flera frågor om effekterna för deras egen del och konsekvenserna i övrigt för valresultatet 2018.

En halverad kommunfullmäktigegrupp, en sprucken Allians och maktskifte i en följd skulle rimligtvis påverka Moderaternas valresultat drygt ett år senare i kommunalvalet.

Så blev också fallet. Men blev tillbakagången mindre eller större med hänsyn till turbulensen i partiet?

Partiet förlorade 430 röster (34 färre röster än (s)) i kommunalvalet eller 4,2%-enheter. Tillbakagången blev mindre än för (s).

Moderaterna gjorde också ett bättre kommunalval än riksdagsval i Stenungsund. Röstsplittningen är emellertid inte särskilt stor för dem.

Slutsatsen blir därför att i jämförelse med (s) blev det inget katastrofval för Moderaterna.

Den allmänna valvinden, sprickan i Alliansen i rikspolitiken och ett partiledarskifte påverkade också valresultaten i Stenungsund. Förklaring till ett bättre resultat i kommunalvalet än i riksdagsvalet i Stenungsund måste därför sökas på andra sätt.

Moderaterna tappar i redan starka fästen.

Tillbakagången för Moderaterna är mycket tydlig i tre av partiets redan starka valdistrikt som Hallerna-Strandkärr, Strandnorum-Kåkenäs och Stenungestrand.

Det är i dessa valdistrikt som ST-partiet uppnår sina största framgångar. Ett tydligt samband föreligger till stöd för ”utbrytargruppen” i dessa valdistrikt. I antal röster handlar det dock inte om så många (108) då även antalet röstberättigade och valdeltagandet ökade i dessa valdistrikt.

Moderaterna är ändå fortfarande största parti i Hallerna, Strandnorum, Stora Höga och Kyrkenorum samt Spekeröd. Dessutom ingår ett valdistrikt i Ödsmål (Näs) i listan över i vilka valdistrikt som Moderaterna är största parti efter valet 2018.

I Kyrkenorum är marginalerna till förmån för Moderaterna än (s) minst bland alla valdistrikt. Fem fler röster för Moderaterna än (S) eller 0,5 %-enheter.

I valdistrikten i Spekeröd och Svenshögen-Ucklum blev det mycket jämna valresultat mellan Moderaterna, (s) och SD.

Moderaterna uppvisar dessutom stora tillbakagångar i två av valdistrikten i östra delen av kommunen (Gilltorp och Svenshögen-Ucklum). Partiet minskar med 8 %-enheter i vart och ett av dem. I dessa sker en tydlig överströmning av tidigare moderatväljare till SD.

Även här finns det ett tydligt samband. Moderaternas tillbakagång återspeglas därför i ST-partiets och SD framgångar i de berörda valdistrikten.

Det innebär att Moderaterna minskade med 108 röster i redan starka valdistrikt och 125 röster i valdistrikten i östra delen av kommunen dvs. drygt hälften av deras totalt 430 färre röster i kommunalvalet återfinns i fem valdistrikt.

Det politiskt och organisatoriskt sargade Moderaterna kunde inte återuppliva Alliansen inför och efter valet. I Stenungsund dog Alliansen i mars 2017.

Störst förlorade mest - vann ändå

Förlustval.

Det blev ett förlustval för (s) 2018. Det spelar sedan ingen roll om det avser riskdags-, region- eller kommunalval. Inget kan dölja detta faktum.

Epiteten på valresultaten varierar från ”sämsta valet sedan demokratins genombrott” till stjärnsmäll e.d. Vart och ett av dem har säkert sitt berättigande.

”Träffsäkerheten” ur dessa allmänna synpunkter kan inte dölja att ”socioekonomiska” förhållanden avgjorde valet till fördel för SD vid en jämförelse med (S).

Det faktum att ca 20 % av LO:s medlemmar röstade på SD och nästan 13 % på M återspeglas naturligtvis även i Stenungsund.

Trots en tydligare fördelningspolitisk politik än på länge under den förra mandatperioden gav det inga utslag till stöd för (s) bland väljare som befinner sig längst ned på ”klasstrappan” - i alla fall inte i riksdagsvalet,

I Stenungsund återspeglas även de här generella förhållandena väldigt tydligt i ett valdistrikt; Hasselbacken. Även i delar av Brudhammar (Koppers- och Bergsvägarna) torde det här också ha inverkat på (S) stora tillbakagång

Största parti.

(s) är efter valet 2018 fortfarande det största partiet i kommunen. Visserligen är skillnaderna gentemot Moderaterna inte stora, och i nio av de 16 valdistrikten är (s) största parti visar valresultatet.

Moderaterna är störst i sex valdistrikt och SD i ett (Grilltorp/östra Jörlanda). I två valdistrikt (Svenshögen-Ucklum, Sundtorp/Spekeröd balanserar M, (s) och SD runt 20 % av rösterna för vardera parti i kommunalvalet.

Det här mönstret går igen i riksdags- och regionvalen, och följer den politiska kartbilden i Stenungsund.

(s) starkaste valdistrikt återfinns i centrala Stenungsund. De sämsta valresultaten uppnås i valdistrikt dels i östa delen av kommunen dels i Stora Höga och Strandnorum.

Röstsplittring.

För (S) ägde en utjämning och förändring rum av tidigare röstsplittring till förmån för kommunalvalet. Fast det sker på en lägre nivå än i de senaste valen.

2018 uppgick röstsplittringen till 2 %-enheter till förmån för regionvalet (26 - 28 % i riksdags respektive regionvalen och 27,4 i kommunalvalet).

I vissa valdistrikt är emellertid röstsplittringen mycket tydlig för (s) i 2018 års val. I sitt "bästa" valdistrikt (Hasselbacken) är skillnaden för (s) drygt 5 %-enheter mellan riksdags- och regionvalen (41,7 respektive 46,5 %). Även i valdistrikten Ekbacken och Kyrkenorum är röstsplittringen för (s) större än genomsnittet.

Lägst röstsplittring uppvisar valdistrikt i vilka partiets röstandel är omkring 20 % som i Ucklum-Svenshögen, Spekeröd, Strandnorum och Stora Höga (Anrås).

Jämfört med andra partier har SD tydligast den största röstsplittringen till fördel för riksdagsvalet. För andra partier är röstsplittringen mindre än för (S).

Det är emellertid uppseendeväckande att tidigare röstsplittring för (s) till förmån för kommunvalet upphörde 2018. Med undantag för 2002 års val har partiets bästa valresultat uppnåtts just i kommunalvalen.

Tre valdistrikt.

De största förändringarna för (s) avser kommunalvalet. Tillbakagången är generell med väldigt tydlig i tre valdistrikt som blir utslagsgivande för valresultatet i sin helhet.

Brudhammar, Hasselbacken och Stenungestrand har olika karaktär visar en fördjupad analys av valresultatet. Gemensamt för dem är emellertid att (s) tillbakagångar överstiger genomsnittet (4,7%-enheter) i alla tre valen utom regionvalet i Stenungestrand. I antal röster återfinns nästan hälften av (s) 's tillbakagång i de här valdistrikten.

I Stenungestrand var nästan hälften av alla röstberättigade pensionärer. I riksdags- och kommunalvalen blev tillbakagången mycket markant för (s). Relativt få färre röster (20) gav ett procentuellt stort utslag (-5,4%-enheter). Svårigheterna att nå kontakt med väljarna i valdistriktet var också uppenbara.

I Hasselbacken är den åldersmässiga spridningen bland 1000 väljare större. Även "rörligheten" är relativt större bland dem som bor i valdistriktet jämfört med andra. Trots relativt stora valinsatser blev det en tillbakagång för (s) i alla tre valen - framför allt i kommunalvalet. Ett katastrofalt valresultat då det handlar om en tillbakagång på närmare 10%-enheter (9,4%-enheter).

Det egendomliga resultatet i kommunalvalet i Brudhammar är ett faktum. I ett tidigare mycket stabilt valdistrikt för (s) förlorade partiet mer än 8 %-enheter av rösterna i kommunalvalet. I de två andra valen är tillbakagången inte alls så dramatisk. Den långsiktiga tillbakagången i både riksdags- och kommunalvalen är alarmerande då den uppgår till ca 15%-enheter sedan valet 2002.

I ett relativt välbärgat valdistrikt som röstat (s) i flera val bryts mönstret 2018. (s) är fortfarande det största partiet i valdistriktet, och nedgången uppgår inte mer än till 91 röster.

Det gick fel åt fel håll.

Den kraftiga tillbakagången i kommunalvalet är den största förändringen för (s) i 2018 års val i Stenungsund jämfört med tidigare val.

De politiska förutsättningarna förväntades snarare ha en positiv inverkan än motsatsen på valresultatet. Alliansen hade spruckit. Ett maktskifte ägde rum våren 2017. Det skulle bli ”ordning och reda, bättre ledning och styrning” i kommunen. Nya samarbetsmöjligheter öppnades i kommunfullmäktige (KF) för majoritetsstyre och att undanröja SD:s vågmästarroll.

Valresultatet framstår ur de här synpunkterna som ett misslyckande. Maktskiftet gav ingenting i utbyte hos väljarna.

Det fanns också en förhoppning om att flera ledamöter i KF skulle innebära fler mandat för (s). Inte heller detta blev fallet även om partiet fick ett av tio nya mandat i KF.

Ett nytt lokalparti - Stenungsundspartiet (ST) - tog också säte i KF efter valet. Tidigare oberoende ledamöter hade organiserat sig i ett nytt parti.

Nio partier är därför representerade i KF. Det är självklart att även detta förhållande påverkar valresultaten för (s) men också för M och övriga partier. Även ur de här synpunkterna har den politiska kartan i Stenungsund också ritats om.

Allvarliga trender.

De långsiktiga utvecklingstendenserna för (s) förstärktes ännu mer i 2018 års val. Tydligast blev detta i kommunalvalet. Det gäller generellt och i vissa av valdistrikten är detta uppenbart. Tillbakagången i några valdistrikt i centrala är dessutom uppseendeväckande.

Även om (s) blev största parti i alla tre valen är det ett faktum: (s) blev närmare ett 25 än 30%-parti efter det senaste valet. Inte sedan det första kommunalvalet i Stenungsund (kommunslagningen tidigt 70-tal) har partiet uppvisat ett sämre valresultat.

I kommunalvalen uppgår tillbakagången sedan 2002 till mer än 8 %-enheter (35,9% respektive 27,4). I vissa valdistrikt är förändringarna mycket större som exempelvis i nordöstra och södra delarna av kommunen.

I norra och södra Stenungsund (Ödsmål respektive Jörlanda) är (s) numera ett 25%-parti. I den östra delen av kommunen, Stora Höga och Hallerna är (s) ett 20%-parti. I flera valdistrikt i centrala Stenungsund är (s) emellertid ett 30%-parti om ändock med vikande valresultat, och i Hasselbacken är partiets position unik trots det senaste valresultatet.

Tendenserna är likartade i de två andra valen om än ännu tydligare i riksdagsvalen (-> 10%-enheter sedan 2002).

De här trenderna, som klargjordes först i valanalysen för 2014 års val, är naturligtvis fortsatt mycket oroväckande för partiet,

Bäst i klassen.

Trots tillbakagången i kommunalvalet innebär valresultatet att (S) i Stenungsund gör det bästa valresultatet av kommunerna i partidistriktet (valkretsen till riksdags- och regionval).

Partiets valresultat i kommunvalen i Västra Götaland överstiger genomsnittet med 2 %-enheter. Bästa valresultat uppvisar Åmål (44%). I en "rankinglista" hamnar (s) i Stenungsund på en 18:e plats av länets 49 kommuner.

I regionvalet uppnår (s) i Stenungsund sitt bästa valresultat (28%). Detta överträffar också genomsnittet för (s)-valresultat i hela regionvalet med 1 %-enhet. I valkretsen är det (s) i Ale och Lilla Edet som gör ett bättre valresultat i regionvalet än (s) i Stenungsund.

Vid en jämförelse av resultaten i regionvalet i alla kommuner i länet hamnar (s) i Stenungsund på den nedre halvan. Bäst valresultat i regionvalet sker i Västra Götaland norra och östra (Skaraborg) - valkretsar med vardera 31 %.

I förhållande till riksgenomsnittet i landstings-/regionval hamnar (s) i Stenungsund strax under detta (28,7%).

19 röster förlorade (s) i Stenungsund i riksdagsvalet, vilket medförde en tillbakagång på 1,6 %-enheter. 26 % av väljarna i kommunen röstade på (s) i riksdagsvalet.

Det här innebär att (s) återigen är största parti i riksdagsval i Stenungsund. Moderaterna uppnådde 23,8% och "tappade" mer än 500 röster vilket är en tillbakagång med 4,6%-enheter.

(s) i Stenungsund gör dessutom ett bättre valresultat än i genomsnitt i valkretsen. Det är endast (s) i Ale, Alingsås och Lilla Edet som uppnår ett bättre valresultat än (s) i Stenungsund i riksdagsvalet.

Precis som i regionvalet uppnår (S) sina bästa valresultat i de norra och östra valkretsarna i Västra Götaland.

Utveckling i framför allt Göteborgsområdet är mycket illavarslande i alla tre valen för (s). Partiet är snarare ett 25 än 30%-parti i denna expansiva del av länet. Om ambitionen är att nå 30 % i region- och riksdagsval 2022 innebär det ingenting annat än en gigantisk utmaning för partiet.

Ett annat perspektiv.

Valresultat kan avläsas som antingen en andel av avgivna röster (slutligt valresultat i %), antal röster eller mandat för respektive parti. Naturligtvis hänger de tre sätten av att se på valresultat ihop med varandra.

En fråga för (s) blir då: har en nedgång med 4,6 %-enheter större eller mindre betydelse än 434 färre röster eller 8,4 % färre röster?

Båda sätten att bedöma valresultatet är OK. Backspeglarna visar en tydlig relativ tillbakagång. Antalet färre röster är också relativt stort.

I riksdags- och regionvalen förlorade (s) 19 respektive 87 röster.

I kommunalvalet handlade tillbakagången om 434 färre röster jämfört med 2014.

Hälften av tillbakagången härrör från tre valdistrikt (Brudhammar, Hasselbacken och Stenungstrand). I dessa förlorade partiet 213 röster, dvs. nästan hälften av alla röster (434) som partiet förlorade i hela kommunen. I flertalet andra valdistrikt uppgår antalet färre röster till 5 - 20 med något undantag. Gemensamt för dem är att "beskedliga" färre antal röster har tillsammans bidragit till stora relativa tillbakagångar för partiet i flera valdistrikt.

Ett räkneexempel.

För att partiet åter ska uppnå minst 5000 röster fordras det 268 fler röster baserat på 2018 års valresultat. Det hade motsvarat ett valresultat på 28,8 %. Detta framstår inte som någon hägring

utan en gripbar målsättning av ett enkelt skäl: tillbakagången i antal röster i valdistrikten är relativt måttliga.

Partiet behöver återta 12 röster i Ödsmål för att återta förlorade röster. Motsvarande ”beting” är 20 i Stenungestrand. 14 fler röster behövs i Spekeröd. I Kyrkenorum 40.

Under samma förutsättning hade det krävts 5218 röster för att uppnå 30 % (av alla giltiga röster 2018) dvs. 486 fler röster.

Realistiska uppdrag kännetecknar de här utmaningarna. De bygger emellertid på tydliga prioriteringar och en stärkt närvaro av partiet i valdistrikten - eller i alla fall några av dem - utöver det som ofrånkomligen bör ske i tre av dem (se ovan).

Förutsatt att antalet röstberättigade ökar med 1000 väljare (21 144), och valdeltagande uppgår på samma nivå som 2018 (87,7%) måste partiet uppnå 27 % för att nå 5000 röster i valet 2022, dvs i stort sett oförändrat valresultat. (Hänsyn kan inte tas till ogiltiga röster).

Om ambitionen istället blir att nå 30% av väljarna handlar det istället om totalt 5563 röster, eller drygt 800 fler röster än 2018 (831). Då växer utmaningarna ännu mer.

Minoritet styr ett större fullmäktige.

Valresultat ska rimligtvis skapa goda förutsättningar för en tydlig politisk ledning och styrning i kommunen och i andra politiska organ. Detta blev inte resultatet i 2018 års val.

En utökning av antalet ledamöter i kommunfullmäktige uppfyllde inte ett sådant krav. Istället har det bildats ett minoritetsstyre av 5 partier som tillsammans omfattar 25 av 51 ledamöter i kommunfullmäktige.

Om kommunen hade behållit 41 ledamöter i kommunfullmäktige hade detta inte påverkat ”maktfördelningen” och SD hade behållit sin vågmästarställning. Det visar ett räkneexempel som bygger på att valresultatet 2018 tillämpas på valet 2014.

”5-gruppen” erhåller då 20 mandat av 41 i kommunfullmäktige. Resterna av Alliansen” får tillsammans 15 mandat. De fyra borgerliga partierna får i detta exempel 18 mandat, dvs. 3 mandat mer än de ”rödgröna”. ST-partiet får då 2 mandat, och SD 6.

Mobilisering för valseger.

En obesvarad fråga.

Det var med tillförsikt som AK såg att den nya politiska organisationen i Stenungsund (utökning av KF-ledamöter med 10 mandat) skulle ge partiet 3 - möjligtvis 4 nya mandat i kommunalvalet med ett i stort sett oförändrat valresultat (ca 30%).

Så blev inte fallet. Visserligen ökade partiet sina mandat i kommunalfullmäktige med ett. En avgörande fråga blev efter valet:

Förhindrade valarbetet en ännu större tillbakagång för (S) än vad som blev resultatet?

Frågan är både berättigad och hypotetisk. Vad hade valresultatet blivit utan valarbete förblir också en obesvarad fråga. Faktum kvarstår att inte sedan Stenungsund bildade en egen kommun har valresultaten blivit sämre.

Valarbetet blev som helhet omfattande, och spände över flera olika områden och insatser. De blev emellertid inte av samma omfattning som inför valet 2014 visar en jämförelse av valarbetet mellan de två valen. En orsak är att 2014 ”trimmades” valarbetet redan inför valet till EU-parlamentet i maj samma år.

Samtidigt blev det färre partimedlemmar som engagerade sig i valarbetet, och detta blev för dem väldigt intensivt 2018. Färre gjorde väldigt mycket, och ett grundläggande problem blev mobiliseringen för framför allt gällde det olika utåtriktade aktiviteter.

Norsk inspiration.

Valorganisationen påminde också om 2014 men hade 2018 ursprungligen en tydligare struktur. Det var med inspiration från AP (Arbeiderpartiet) i Trondheim som AK:s valorganisation formades under första kvartalet 2018.

Intrycken och erfarenheterna är skiftande, och värdet kan diskuteras av de olika "rutorna" i organisationsschemat. Det viktiga var att valorganisationen skulle vara tydlig.

Följande uppdrag motsvarade detta krav: valbyrån, husvagn, valaffischer, marknadsdagar, krishantering och dörrknackning.

Följande uppdrag präglades inledningsvis av oklarheter om vad som egentligen avsågs: mobilisering, utspelsplaner, dokumentation, stöd distriktet. I praktiken handlade utspelsplaner och dokumentation om (s)-initiativ i lokala medier.

Överlappningar mellan sociala aktiviteter, mediegrupp och kommersiellt blev uppenbara, men renodlades till att handla om annonser, sociala medier respektive material och trycksaker.

Några reflexioner.

Olika "rutor" arbetade oftast för sig själva även om samband mellan dem är naturliga. Samordningen mellan olika initiativ brast en del men medförde inga förändringar i valarbetet.

"Bemanningen" av olika uppdrag varierade mycket inte bara pga. av deras karaktär (mediainitiativ kräver färre personinsatser än t.ex. dörrknackning). Utbildning för uppdragen förekom inte men däremot deltog AK på valledar- och valarbetareutbildningar som SAP-distriktet anordnade. Ur allmänna synpunkter blev det ca 20 % eller ca 40 partimedlemmar som på något sätt deltog i valarbetet vid minst ett tillfälle.

Direktkontakt med medlemmar om mobilisering inför valet förekom emellertid knappast. "Fritt valt arbete" präglade väldigt mycket deltagande i olika valaktiviteter bland de som engagerade sig i valarbetet.

Rekommendationen från valanalysen 2014 följde i allt väsentligt valorganisationen men det gavs inga reella möjligheter att testa eller "trimma" valorganisationen före valet.

Det kan också finnas anledning av att se över valledningen med uppgift att fördela ansvaret på någon/några fler än enbart en valledare och uppdelning i överordnade ansvarsområden: valkampanjer, mediecentral och partikontoret.

En slutsats blir därför att valorganisationen formades alldeles för sent, och vissa uppdrag var inte redan från början tillräckligt tydliga. Uppläggningsen blev en organisatorisk lösning enligt Trondheimsmodellen medan det operativa arbetet dvs. den praktiska tillämpningen uteblev

Överinformerade.

Det är uppenbart att ROS-Nytt var det viktigaste redskapet för att nå alla partimedlemmar. Denna insikt återspeglades bl.a. i veckobrev i valrörelsen. För partimedlemmar med olika

uppdrag användes på ett systematiskt sätt SMS och E-post för direktinformation om partiets olika aktiviteter, och ”utspel” (fakta och argument).

Ett redskap blev också en datumplan på ett xls-ark som uppdaterades fortlöpande. Sociala medier användes flitigt för att både informera och rapportera från olika ”happenings”. Tillgång till detta innebar att du som medlem fick ta del av all information på olika sätt.

I vilken grad denna form för omfattande intern information om valrörelsen hade en mobiliserande inverkan kan diskuteras. Helt klart blev att många redan aktiva blev nästan ”överinformerade”. Ingen förtroendevald, och flertalet medlemmar i övrigt kan inte ha svävat i okunskap om partiets planerade aktiviteter under valrörelsen.

Att partiets centrala valmanifest inte blev en angelägenhet för partimedlemmarna står utom allt tvivel. Detta med hänsyn till både tidpunkten för dess presentation, och att ”utspelen” i övrigt uteslutande kommunicerades fort och bara via sociala medier. Detta vittnar om en sviktande central kännedom om partiets lokala förhållanden.

Välinformerade medlemmar måste vara ett signum för partiet i varje bostadsområde/ valdistrikt. I detta syfte måste ett systematiskt arbete ske med hänsyn till att stärka rollen som företrädare för partiet i närsamhället dvs. i bostadsområden/valdistrikt, föreningsliv etc. I linje med att rekommendationer från 2014 års valanalys finns det anledning att utveckla kontakt med, information till och träffpunkter för partimedlemmar efter postnummer och/eller valdistrikt.

Att göra - fem huvudpunkter.

- Forma valorganisationen tidigt - senast ett år före valet, och gör den operativ direkt.
- Direktkontakt med alla medlemmar inför valet 2022.
- Se över former och ändamål med intern-information.
- Förtroendevalda och kandidater förväntas delta i valarbetet på ett aktivt sätt. Alla har en uppgift i det operativa arbetet.
- Utbildning och argumenttrimning för valarbete och valprogram (inkl. lokala).

Agitation för partiet.

Många ansikten.

Varje gång en väljare knappade in på nätupplaga nåddes hen av en annons för partiet i Lokaltidningens eller ST-tidningen eller STO-Nyheter.

Den huvudsakligen kandidatpresentationen ägde också rum i dessa sammanhang. De kopplades ihop med lokala budskap av vikt för hens kommunal, eller av mer generell karaktär.

Ingen borde ha svävat i tvivelsmål om partiets reklam inför valet, som avsåg bioreklam, annonser på nätsidor och i tryckta medier.

Reklaminsatserna blev omfattande, och väldigt personorienterade. Det kan diskuteras om det skedde till förfång för de politiska budskapen. Här föreligger ett dilemma då både och behövs. Men frågan är om det blir bra att kombinera dem på det sätt som skedde. Vår uppfattning är att det politiska budskapet ska vara dominerande.

Arbetet med kandidatpresentationer i annonser och sociala medier blev dessutom tidskrävande.

Betydelsen ska också understrykas av lokala presentationer i bostadsområden/valdistrikt.

Många budskap.

Det blev ingen folkomröstning om välfärden.

Budskapen om trygghet blev allmängiltigt.

Partiets centrala valmanifest blev inget lyft i valrörelsens slutskede. Utspelet om en s.k. frivecka” saknade förankring bland medlemmar i partiet. Däremot hade den sakpolitiska granskningen av SD sannolikt en stor betydelse för förändringarna i opinionsmätningarna i slutet av valrörelsen till förmån för (s).

Utspelet om marknadshyror saknade tillräcklig research från centralt håll och dubbla budskap från SD gav oss vissa problem. I frågor som skatt för pensionärer och migration saknades en mer offensiv information.

Det regionala valmanifestet omfattade 15 punkter. Detta fick inget genomslag i varken bland medlemmar eller i valrörelsen i allmänhet. Samordnade försök att lyfta in köerna i vården respektive kollektivtrafiken ägde dock rum. Det senare innebar bl.a. ett flygblad med åtta punkter som ingen kom ihåg en timma efter det hen hade tagit del av dem.

Samtidigt innehöll budskapen/vallöften i regionpolitiken några ”guldägg” (t.ex. säkra vårdkontakt och gratis besök hos tandhygienist för äldre) men fick inte en framträdande och tydlig roll i partets agitation.

”Vi bygger välfärd - säljer den inte” blev AK:s huvudbudskap i valrörelsen. Basen utgjordes av det kommunala handlingsprogrammet som behandlades av årsmötet och senare fastställdes av styrelsen.

Ur detta utkristalliserades så småning om fyra huvudbudskap/vallöften/profilfrågor för partiet i kommunalvalet under vinjetten: ”Stolta men inte nöjda” med dithörande preciseringar:

- Bostäder för alla.
- Framtiden börjar i skolan.
- Vård och omsorg
- Lyft i kommunen.

Lägg därutöver till politiska budskap som kopplades till kandidatpresentationerna.

I valdistrikten Hasselbacken och Stora Höga formades även brev till hushållen med några punkter av betydelse för områdena utveckling.

Ett par kommunala utspel fick inget genomslag i valrörelsen: fördelning av föreningsstödet i budget 2019 respektive sänkta avkastningskrav på Stenungsundshem.

Tio annonser med huvudbudskapet publicerades före och efter sommaren. En förändring kom att ske i slutet av valrörelsen med fokus på ”trygghet på riktigt”. Lägg därtill olika budskap som kopplade till kandidatpresentationerna.

Helt klart är att de kommunala budskapen blev avhängiga en viss kandidat, och bidrog till en splittrad bild av partiets budskap. Hellre flera kandidater med färre och samma och budskap blir slutsatsen.

Ur väljarnas synpunkt ska även alla andra partiers budskap läggas, och frågan blir vad de får för uppfattning av allt detta.

I det här perspektivet växer betydelsen av ”mellanvalsaktiviteter”, och att fortlöpande ”muta in” partiets huvudfrågor och budskap ett valår.

Om att nå väljarna.

Alla hushåll nåddes inte av partiets tidning, som partidistriktet ansvarade för. Valet av distributör måste ifrågasättas. Det blev en trycksak som jämte valsedlar inte nådde alla väljare.

Direktinformation till hushållen ägde rum i Hasselbacken. Väljare i valdistrikt Svenshögen-Ucklum fick via Post Nord även direktinformation från partiet om kommunalvalets huvudfrågor

Några direkta insatser till 1: a gångsväljare förekom inte. Ej heller till andra målgrupper. Vid marknadsdagarna på ”torget ” skedde dock en anpassning av budskapen till en politik för äldre människor.

Vid ”torgdagar”, och andra utåtriktade aktiviteter användes eget producerat valmaterial med en tyngdpunkt på foldern ”Stolta men inte nöjda” med partiets fyra huvudbudskap.

Relevant i detta sammanhang är också valaffischerna, som ska ge lite mer ”färg” åt en valrörelse och används för att lyfta fram kandidater och/eller budskap.

För valarbetare - primärt för dem som bemannade valstugan - utarbetades också särskilt informationsmaterial av karaktären fakta och argument kring några områden som t.ex. skolan, lag och ordning.

Partiets huvudbudskap nådde inte hushållen och väljarna direkt. I valet 2014 var så fallet. Många fick ändå del av budskapen på annat sätt.

Till skillnad från tidigare val publicerades praktiskt taget allt på AK gjorde på Face Book. Hemsidan spelade emellertid inte alls samma roll för agitation och information om partiet som i valet 2014.

Väljarna fick inte heller någon direktinformation om partiets kommunala handlingsprogram. Enligt rekommendationer från valanalysen 2014 så borde detta ha ägt rum. I denna framhölls också behovet av att utforma material för olika målgrupper.

Ett flygblad om ”äldre politik” är ett exempel i detta sammanhang på samma sätt som brevet till hushållen i Hasselbacken. Ett brev om Stora Höga hade samman karaktär. Poängen är att vissa insatser av det här slaget ägde rum men fick alldeles för liten omfattning

Ingen direktinformation till hushåll/väljare, eller delar därav förekom under ”mellanvalsperioden”.

Omöjligt att värdera.

Arbetet med annonser, material och trycksaker skedde fortlöpande i ”mediegruppen” som även publicerade allt material på sociala medier. Ur den synpunkten hade alla tillgång till allt som partiets producerade förutsatt att väljare/hushåll är pro-aktiva i dessa sammanhang.

Produktionerna uppfattades genomgående som väldigt bra och positiv av både medlemmar och väljare. De kunde dock inte konkurrera med utdelning av rosor, vilket skedde vid flera tillfällen. 5000 rosor delades ut under valrörelsen. Denna kontakt med väljare blev överlägsen och ovärderlig.

Sammanfattningsvis blev utbudet av tryckt material o.d. väldigt omfattande. Deras betydelse för valresultatet i sin helhet eller i vissa valdistrikt är dock omöjligt att värdera.

Dominera lokaldebatten.

På samma sätt förhåller det sig med partiets medverkan i den lokala mediedebatten, På samma sätt som 2014 dominerades den av (s) på debattsidan i Lokaltidningen. Värdet av detta står utom allt tvivel men dess effekter på väljarna går inte att avgöra.

Under våren och valrörelsen publicerades sammanlagd 16 debattinlägg med företrädare för partiet i "papperstidningen" och två i Lokaltidningens nätupplaga. Fyra imitativ som inte blev publicerade och en del planerade fullföljdes inte.

Konkurrensen om utrymmet på debatt-/insändarsidorna skärptes och "trycket" på dessa blev större än någonsin. Den främsta orsaken handlar om Orust och Törn.

Mediearbetet byggde på en medieplan som redovisade möjliga initiativ men som oftast förutsatte beslut i valledning/AK:s VU/styrelse. Uppgifterna kopplades till flera olika kandidater, och byggde på en tydlig ansvars- och rollfördelning i det löpande arbetet.

Erfarenheterna visar ett behov av att koppla ihop - synkronisera - medieinitiativ med andra valinsatser på ett betydligt bättre sätt än vad som blev fallet.

Två bra exempel är "Bodagen" i april och invigningen av Stenungssunds Arena där närvaro (husvagn + partiföreträdare) och debattinlägg kopplades ihop med varandra. I det senare exemplet borde också "utspelet" om föreningsstödet, utveckling av Stenungssunds Arena och information till föreningslivet ha ägt rum.

Ett sådant här arbetssätt kräver långsiktighet, nära samarbete mellan dem som ansvarar för olika uppgifter före valrörelsen. Det finns anledning av "förädla" ett sådant arbetssätt.

Fem uppgifter att pröva.

- Renodla kandidatpresentation respektive budskap mer.
- Medie- och "utspelsplan" - senast ett år före valet 2022.
- Synkronisera budskap-aktiviteter-medieinitiativ bättre.
- Arbeta med program och huvudbudskap tidigare - ett tryckt handlingsprogram och valmanifest ska nå alla hushåll.
- Bestäm valmaterial för internt respektive externt bruk tidigt.

Kontakt med väljarna.

Det personliga samtalet - den direkta kontakten med väljarna - står utom allt tvivel, och spelar en större betydelse än vad många föreställer sig. I en valrörelse blir detta en självklarhet.

Samma fråga dyker emellertid upp efter varje val: hade kontakten med väljarna kunnat äga rum tidigare och/eller på ett annat sätt än vad som blev fallet under valrörelsen?

Även om stora insatser ägde rum för att uppnå ca 1000 samtal, och utdelning av 5000 rosor, så är den självkritiska frågan berättigad.

Samtal vid dörren.

För partiet är dörrknackning den viktigaste formen för kontakt med väljarna i sina bostadsområden. Ca 1500 samtal fördes med hushåll som besöktes huvudsakligen i tre starka (s)-valdistrikt (Hasselbacken, Brudhammar och Doteröd) Knappt hälften ”öppnade dörren” vilket måste anses vara en bra ”svarsfrekvens”.

I jämförelse med valet 2014 blev insatserna av mindre omfattning, och engagerade ett 10-tal partimedlemmar vid 9 olika tillfällen. Oftast blev det samma partiföreträdare som deltog i dessa uppgifter. Vid något tillfälle ställdes dörrknackning in pga. av för få deltagare.

En annan erfarenhet är att fler och fler portuppgångar i flerfamiljshus blir låsta eller kräver kod. Dörrknackning blir då fysisk möjligt enbart i andra boendeformer. För den skull blir det inte mindre viktiga. Däremot behöver kunskapen om väljare i olika boendeformer växa, och avgöra alternativa metoder och nödvändiga prioriteringar i detta sammanhang.

Det blir också ett uppdrag att förena dörrknackning med andra insatser i olika valdistrikt under en längre tidsperiod än en valrörelse. De tillfällen då AK ägnade sig åt dörrknackning under ”mellanvalsperioden” är lästräknade - för att inte skriva obefintlig.

Partiets närvaro i bostadsområden/valdistrikt blir avgörande, och det saknas rimligtvis inte heller uppgifter för partimedlemmar i olika bostadsområden/valdistrikt både under en mandatperiod och inför kommande val.

För ett kampanjparti spelar det här kanske ingen större roll. Men för ett parti som gör anspråk på att vara en folkrörelse ställs det andra krav på en fortlöpande kontakt med väljarna, och en organisation för detta.

Telefonsamtal istället för ...?

Kontakt med väljare på arbetsplatser i Stenungsund blev i praktiken obefintlig. Vissa företagsbesök ägde dock rum. Det fanns emellertid inget genomtänkt facklig-politiskt arbete på arbetsplatserna från partiets sida.

Fackförbunden - framför allt Kommunal och IF-Metall - gjorde emellertid betydande insatser för direktkontakter med medlemmar per telefon, och även på andra sätt. Fackens ringkampanjer blev ett stort inslag i kontakten med sina medlemmar i egenskap av väljare.

Partiet hade planer men genomförde inte någon sådan ringkampanj. Däremot finns det anledning att förbereda för detta redan inför valet till EU-parlamentet i maj eller i alla fall pröva på ett sådant arbets sätt i några bostadsområden/valdistrikt med början under 2019.

Träffpunkten - valstugan.

I kontakt med väljarna spelar valstugan en mycket viktig roll. Dess placering är mycket viktig för att bli en ”träffpunkt” för många väljare. Höga krav på tekniska faciliteter måste ställas. Rekvisita i form av tält, prylar, kläder etc. måste göras klart tidigt, och materiel vara lätt tillgängligt.

Bemanningen av valstugan fungerade mycket väl. Totalt engagerades ett 40-tal partimedlemmar i arbetet, men varierade väldigt mycket mellan dem. Det var också bra med ”dubbel bemanning”, men fler kandidater borde ha deltagit. Även fackförbunden

borde ha kunnat medverka i de här uppgifterna, och även i annat valarbete, än vad som blev fallet.

Husvagnen blev en viktig resurs för att öka mobiliteten i valrörelsen. Den är en "rullande valstuga" och användes vid flera tillfällen vid utåtriktade aktiviteter utanför t.ex. Willys, ICA-Supermarket.

Väldigt tydligt blev detta vid invigningen av Stenungsund Arena. Att på det här sättet förstärka valarbetet är viktigt även inför framtida val och mellanvalsaktiviteter. Även en mobil valstuga måste också vara organiserad även om utrymme för spontana aktiviteter måste finnas.

Valrörelse med "färg".

Utåtriktade aktiviteter sätter alltid "färg" åt en valrörelse oavsett vilken karaktär de har.

De partimedlemmar som deltog i valupptakten (ca 20) fick delta i ett utåtriktat arrangemang på "torget". Detta blev väl genomfört och rosutdelningen redan en månad före valet blev mycket uppskattat.

Vid marknadsdagar - första tisdagen i varje månad - deltog partiet vid varje tillfälle sedan april. Budskap och material anpassades till äldre väljare. Behovet av en "egen valbyrå" blev tydlig, och bemanningen präglades oftast av några få, och samma partiföreträdare.

Utdelning av "frukostpåsar" och flygblad vid stationerna i Stenungsund och Stora Höga på morgnarna vid 2 tillfällen blev också uppskattade. Det första i samband med partiets regionala valprogram för vården inom regionen. Det andra i samband med valutspelet om kraven på kollektivtrafiken i Regionen

En eftermiddagsutdelning med rosor och flygblad ägde rum om kollektivtrafik vid Stenungsunds station. Redan aktiva valarbetare svarade oftast för både förberedelser och genomförande av de här aktiviteterna. Bemanning i form av ett schema för partiets kandidater i detta sammanhang underlättar de här uppgifterna.

Det var av stor vikt att partiet vara närvarande vid Hasselbackedagen och Stora Höga-dagen under maj månad.

Invigningen av simhallen och Stenungsund Arena blev mycket lyckosam, Flera kandidater och andra partimedlemmar gjorde att fokus riktades på (s) även om andra partier också "visade upp sig". Idrottsministerns deltagande gav ytterligare "färg" på hela arrangemanget.

Utåtriktade aktiviteter på "torget", Willys, ICA Kvantum m.m. - förekom också men framför allt i slutet av valrörelsen. Särskilt uppskattade blev rosutdelningarna.

Våga fråga.

"Torgaktiviteterna" präglades - precis som vissa andra aktiviteter - ofta av att reda aktiva kandidater och valarbetare stod för de praktiska arrangemangen.

Ett genomgående drag för den direkta kontakten med väljarna är att det är färre partiföreträdare som deltar i dessa aktiviteter än tidigare. Mobiliseringen av partimedlemmar till valarbete fick snarare karaktären att "fritt valt arbete" än som självklara uppgifter för i alla fall flera kandidater respektive en angelägen het för dem.

Samtidigt är det väldigt många partimedlemmar som inte har blivit kontaktade med frågan om att ägna sig åt valarbete av olika slag. Närmare hälften av partiets medlemmar

tillfrågades inte för uppgifter som kan utföras på dagtid. Inga särskilda senioraktiviteter anordnades.

Kontakten med väljarna vilar också på - för att bli framgångsrik - att partiet är närvarande i bostadsområden/valdistrikt. I dessa intar partimedlemmar en central roll. Att möta/träffa dem för olika uppgifter för partiet borde vara en självklarhet. Eller med en någorlunda regelbundenhet anordna träffar för dem och/eller väljare i vissa prioriterade områden. Ett system med (s)-ombud i bostadsområden/valdistrikt borde också tillhöra "verktygslådan", och succesivt byggas upp.

Fem slutsatser.

- Planera en bra valstuga tidigt.
- Stärk medlemmar i bostadsområden/valdistrikt.
- Aktiviteter i vissa prioriterade valdistrikt.
- Prova ringkampanjer i vissa bostadsområden/valdistrikt.
- Genomför "mellanvalsaktiviteter.

Sammanfattning.

Det blev ingen folkomröstning om välfärden i 2018 års val. (s) gjorde i riksdagsvalet sitt sämsta val sedan 1920-talet.

Oklara majoritetsförhållanden i olika politiska församlingar följde i spåren av valresultaten i alla tre valen. Alliansen är begravd. Blockpolitiken brutits genom nya politiska överenskommelser. Den politiska kartan har ritats om.

Samtidigt stärktes väljarnas tillit till att delta i val - valdeltagandet ökade.

I Stenungsund uppnådde (s) sina bästa resultat i turordning: region, kommun och riksdag.

Om uppdraget är att sammanfatta denna rapport om valet 2018 i Stenungsund i fem huvudpunkter blir resultatet följande:

- (s) blev största part i både kommunal- och riksdagsvalen trots sitt sämsta valresultat någonsin, och fjärde förlustvalet i kommunvalet i rad. Två valdistrikt avgjorde i allt väsentlig (s) tillbakagång. De långsiktiga utvecklingstendenserna är oroväckande, och särskilt i hela Göteborgsområdet.
- Moderaterna var sargade redan innan valet ur flera synpunkter, och visade en tillbakagång bland väljarna i kommunalvalet i samma storleksordning som (S). I Riksdagsvalet förlorade Moderaterna sin ställning som största part, och minskade mest i redan starka valdistrikt
- Den politiska kartan har i Stenungsund fått ännu skarpare geografiska konturer, och är förknippad med SD:s framgångar i valet. De sker framför allt i valdistrikten i den östra delen av kommunen. Partiets intar också vågmästarroll även om det blev en stor minoritet som ska leda och styra ett större fullmäktige. Dessutom tog Stenungsundspartiet säte i kommunfullmäktige.

- Valarbetet blev intensivt för dem som deltog aktivt i detta. Färre än i den senaste valrörelsen fick göra mer. Engagerade partimedlemmar i de olika valdistrikten "lyste" med sin frånvaro. Intresset för att delta i valarbetet bland flera av partiets kandidater blev också ganska svalt. Väldigt mycket blev också bra som t.ex. material-/trycksaksproduktion och dominansen i den lokala mediedebatten.
- De centrala politiska budskapen avlöste varandra. Reda aktiva blev "överinformerade". Hushållen - väljarna - nåddes inte direkt av varken partiets fyra huvudbudskap i kommunalvalet. Det mesta ägde rum alldeles för sent. Av det här följer minst 15 att-göra-uppdrag för (s) i Stenungsund. Dessutom vinner inget parti ett val i sociala medier, och (s) gör det inte heller enbart under en valrörelse.

